Europaparlamentet
2024-2029

Budgetkontrollutskottet

2024/2052(INI)

21.02.2025

BETÄNKANDE

om kontrollen av Europeiska investeringsbankens finansiella verksamhet – årsrapport 2023
(2024/2052(INI))

Budgetkontrollutskottet

Föredragande: Ondřej Knotek

INNEHÅLL

Page

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om kontrollen av Europeiska investeringsbankens finansiella verksamhet – årsrapport 2023
(2024/2052(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolutionhe European Parliament

– med beaktande av Europeiska investeringsbankens verksamhetsrapport för 2023 av den 1 februari 2024 *En färdplan för en hållbar livsstil* och EIB:s dokument av den 2 februari 2023 om EIB-gruppens verksamhetsplan 2023–2025,

– med beaktande av EIB:s investeringsrapport 2023/2024 *Transforming for competitiveness*, som offentliggjordes den 7 februari 2024,

– med beaktande av EIB:s dokument om energiutlåning av den 8 maj 2023 *Mid-term review of the EIB Energy Lending Policy*,

– med beaktande av EIB-rapporten om genomförandet av EIB-gruppens transparenspolicy 2023, som offentliggjordes den 1 juli 2024,

– med beaktande av EIB-dokumentet av den 27 november 2023 *EIB Group PATH Framework – Version 1.2 November 2023 – Supporting counterparties on their pathways to align with the Paris Agreement*,

– med beaktande av EIB:s dokument av den 21 juni 2024 om en strategisk färdplan för EIB-gruppen 2024–2027 och av den 29 november 2023 om EIB:s globala strategiska färdplan,

– med beaktande av EIB-gruppens hållbarhetsrapport för 2023, som offentliggjordes den 25 juli 2024,

– med beaktande av EIB:s informerande not av den 6 februari 2023 *The European Investment Bank's approach to human rights*,

– med beaktande av EIB-gruppens rapport om mekanismen för klagomålshantering 2023, som offentliggjordes den 10 juni 2024,

– med beaktande av EIB-dokument av den 14 oktober 2024 *Diversity, Equity and Inclusion at the EIB Group*,

– med beaktande av EIB-publikationen av den 23 september 2024 om revisionskommitténs årsrapport *EIB Audit Committee Annual Reports for the year 2023*,

– med beaktande av EIB:s rapport av den 15 juli 2024 om verksamheten i sammanhållningsregioner *EIB Group activities in EU cohesion regions in 2023*,

– med beaktande av EIB-rapporten av den 19 oktober 2023 om investeringar *EIB Investment Survey 2023 – European Union overview*,

– med beaktande av EIB:s rapport av den 26 juni 2024 om marknadsmisslyckanden *EIB Group support for EU businesses: Evidence of impact in addressing market failures*,

– med beaktande av det gemensamma meddelandet från kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik av den 5 mars 2024 *En ny strategi för europeisk försvarsindustri: uppnå EU-beredskap genom en lyhörd och motståndskraftig europeisk försvarsindustri* (JOIN(2024)0010),

– med beaktande av revisionsrättens särskilda rapport nr 22/2024 *Dubbelfinansiering från EU-budgeten*,

– med beaktande av EIB-rapporten av den 29 december 2023 *European Investment Bank Group Risk Management Disclosure Report – June 2023*,

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från budgetkontrollutskottet (A10-0000/2025), och av följande skäl:

A. EIB är världens största multilaterala utvecklingsbank, givet volymen på dess upplåning och utlåning.

B. I egenskap av multilateral investeringsbank som ägs av EU:s medlemsstater förvaltas EIB av ett råd, en styrelse och en direktion och har sina egna interna mekanismer för ansvarsskyldighet, styrning och revision.

C. EIB verkar på en konkurrensutsatt marknad, men är också ett EU-organ som förväntas följa höga standarder för transparens och intressentdeltagande.

D. EIB har övergripande mål för klimatåtgärder och miljömässig hållbarhet, ekonomisk och social sammanhållning och konvergens, digital omställning och stöd till EU:s prioriteringar för yttre åtgärder runt om i världen, och dess finansiering är linjerad med EU:s politiska prioriteringar.

E. EIB har också fått i uppdrag att anskaffa resurser, genom upplåningsverksamhet, som är avgörande för genomförandet av EU:s politik.

F. I Europeiska rådets strategiska agenda för 2024–2029 föreskrivs en förstärkt roll för EIB-gruppen som en katalysator för EU:s försvar och säkerhet, och framhävs behovet av att stärka EU:s konkurrenskraft genom en betydande kollektiv investeringsinsats som mobiliserar både offentlig och privat finansiering.

G. Draghi-rapporten om EU:s framtida konkurrenskraft[1] innehöll många förslag om att ytterligare utvidga EIB:s roll när det gäller att finansiera EU:s politik och göra det möjligt för EIB att ta större risker.

H. Det är ytterst viktigt att ta itu med hindren för tillgång till finansiering för små och medelstora företag och midcap-bolag. Offentliga utlånings- och garantisystem är ett viktigt kontracykliskt politiskt verktyg, särskilt under konjunkturnedgångar, men också för att mildra strukturella marknadsmisslyckanden.

[1] Draghi, M., *The future of European competitiveness*, september 2024.

I. EIB är en viktig del av den europeiska finansiella arkitekturen för utveckling och den största multilaterala långivaren i EU:s grannskapsregioner.

J. Framgången för EU:s politik och effektiviteten i dess genomförande är i allt högre grad beroende av EIB-gruppen. Det är uppenbart att intensiteten och kvaliteten på parlamentets kontroll av EIB:s finansiella verksamhet bör överensstämma med intensiteten i samarbetet mellan EIB och kommissionen, som har blivit mycket betydande.

K. EIB:s affärsmodell kräver högsta möjliga standarder för integritet, ansvarsskyldighet och transparens, och lämpliga åtgärder måste antas och kontinuerligt uppdateras för att motverka alla former av bedrägerier, penningtvätt, finansiering av terrorism och organiserad brottslighet.

Finansiella transaktioner och instrument

1. Europaparlamentet noterar att EIB har fungerat ändamålsenligt och effektivt i ett internationellt sammanhang som påverkats av globala utmaningar i samband med geopolitiska situationer, klimatförändringarnas effekter och andra situationer som påverkar den globala ekonomin.

2. Europaparlamentet noterar att EIB-gruppens konsoliderade resultat enligt *International Financial Reporting Standards (IFRS)* uppgick till 2,272 miljarder EUR 2023, jämfört med 2,327 miljarder EUR 2022 (en minskning med 2,4 % på årsbasis).

3. Europaparlamentet konstaterar att EIB:s totala likviditetskvot låg inom de interna gränserna fram till slutet av 2023. Parlamentet betonar att EIB:s AAA-kreditbetyg med stabila utsikter är nödvändigt för att säkerställa lämpliga finansieringskällor på marknaden till förmånliga räntor och att det därför måste upprätthållas. Parlamentet understryker att EIB:s höga kreditvärdighet är avgörande för dess framgångsrika affärsmodell.

4. Europaparlamentet noterar att EIB:s totala utbetalningar uppgick till 54,4 miljarder EUR 2023 (varav 53,4 miljarder EUR från EIB:s egna medel), jämfört med 54,3 miljarder EUR 2022 (varav 53,3 miljarder EUR från EIB:s egna medel). Parlamentet konstaterar att enligt en ekonomisk modell som utvecklats gemensamt av EIB:s avdelning för ekonomisk analys och kommissionens gemensamma forskningscentrum kommer den totala investeringvolym som EIB-gruppen undertecknade i EU enbart under 2023 att skapa omkring 1 460 000 nya arbetstillfällen i EU-27 fram till 2027 och kommer att påverka EU:s ekonomi motsvarande en ökning av BNP med 1,03 procentenheter.

InvestEU, förenkling av den fleråriga budgetramen och faciliteten för återhämtning och resiliens

5. Europaparlamentet välkomnar antagandet den 13 december 2023 av EIB-gruppens verksamhetsplan för 2024–2026, som sammanfattar de fastställda prioriteringarna och den verksamhet som ska genomföras för att verkställa EIB-gruppens strategi för de kommande tre åren.

6. Europaparlamentet påminner om att EIB-gruppen har tilldelats 75 % (19,6 miljarder EUR) av EU:s budgetgaranti enligt InvestEU-förordningen[2]. Parlamentet betonar att EIB bara under 2023 godkände 30 transaktioner inom ramen för InvestEU för totalt 9,1 miljarder EUR.

7. Europaparlamentet betonar att EIB inom den nuvarande fleråriga budgetramen för 2021–2027 förvaltar 87 mandat från kommissionen, vilket ökar till omkring 130 om de mandat som rör delad förvaltning och som tilldelats av lokala myndigheter och medlemsstater inkluderas, och noterar att EIB utarbetar minst 457 rapporter per år för dessa. Parlamentet påpekar att avbyråkratisering och förenkling anses vara nödvändiga för att möjliggöra ett bättre resursutnyttjande.

8. Europaparlamentet betonar att EIB förvaltar sex mandat för faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) i fyra medlemsstater, som undertecknades 2021 (Grekland och Italien), 2022 (Rumänien) och 2024 (Spanien), till ett totalt värde av 8,7 miljarder EUR. Parlamentet förstår dock att införandet av instrument som bygger på ”finansiering som inte är kopplad till kostnaderna”, som har ökat kraftigt i volym med RRF, objektivt sett ökar risken för fel och vanstyre, särskilt dubbelfinansiering. Parlamentet uppmanar kommissionen och EIB att, i egenskap av huvudsaklig partner och rådgivare, avstå från att lägga fram nya förslag som använder RRF som en modell för att fastställa finansieringsmekanismer, inbegripet i kommissionens kommande förslag till flerårig budgetram för perioden efter 2027. Parlamentet upprepar att den förenkling som EIB eftersträvar inte bör ske på bekostnad av en försvagad förvaltning av EU:s resurser och urholkning av möjligheten att utöva kontroll för att hålla de berörda aktörerna ansvariga, i enlighet med fördragen.

Energitrygghet

9. Europaparlamentet noterar EIB:s fortsatta stöd till försörjningstryggheten, som främst består i att stärka elnäten och gränsöverskridande infrastruktur, minska efterfrågan på energi genom energieffektivitetsprojekt och främja koldioxidsnål elproduktion. Parlamentet understryker att EIB har stött nya dimensioner av energitrygghet, såsom efterfrågeflexibilitet och energilagring, och har främjat utvecklingen av en hållbar försörjning av kritiska råvaror som behövs för energiomställningen.

10. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning att ta itu med energifattigdomen och påminner om att energikrisen underblåser inflationstrycket, ökar livsmedelstryggheten och pressar hushållens budgetar, och uppmanar EIB att använda mekanismen för en rättvis omställning och moderniseringsfonden för att stödja de regioner och befolkningar som påverkas mest av energiomställningen. Parlamentet är medvetet om att många sektorer står inför allt större utmaningar på grund av den gemensamma effekten av anpassningen till målen i den gröna given och konsekvenserna av energikrisen och den ökande inflationen. Parlamentet uppmanar EIB att öka sina ansträngningar för att sänka kapitalkostnaderna för ren teknik.

11. Europaparlamentet noterar att EIB-gruppen i juli 2023 höjde finansieringsmålen för åtagandet från oktober 2022 från 30,0 miljarder EUR (fram till 2027) upp till 45,0

[2] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017 (EUT L 107, 26.3.2021, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

miljarder EUR (REPowerEU+), för att öka sina insatser för att stödja EU:s energitrygghet.

12. Europaparlamentet understryker att EIB under 2023 tillhandahöll omkring 21,4 miljarder EUR i finansiering till energirelaterade projekt, varav omkring 19,8 miljarder EUR i EU och 1,6 miljarder EUR utanför EU.

13. Europaparlamentet anser att vätgas och dess derivat, särskilt när de erhålls från förnybara energikällor, kan spela en roll för att uppnå EU:s mål om minskade koldioxidutsläpp och minska beroendet av fossila bränslen. Parlamentet uppmanar EIB att spela en nyckelroll när det gäller att mobilisera privata investeringar.

Utrikes- och säkerhetspolitik

14. Europaparlamentet betonar att EIB:s styrelse i maj 2024 godkände EIB-gruppens handlingsplan för säkerhet och försvar för att öka stödet till EU:s säkerhets- och försvarsindustri. Parlamentet påpekar att EIB:s stöd ges till små och medelstora företag och innovativa startup-företag inom säkerhets- och försvarssektorn enligt principen om ”dubbla användningsområden”, vilket upprätthåller kriteriet ”trovärdig civil användning” men upphör med intäktstestet.

15. Europaparlamentet understryker mervärdet av de innovativa åtgärder som EIB har antagit för att påskynda investeringar i säkerhet och försvar och av den gemensamma kontaktpunkten som inrättas för kunder och externa intressenter, till vilka EIB erbjuder expertstöd för att underlätta tillgången till EIB-gruppens stöd.

16. Europaparlamentet är medvetet om att EIB i juni 2023 godkände en ökning av det strategiska europeiska säkerhetsinitiativet för säkerhetsinvesteringar i EU från 6,0 miljarder EUR till 8,0 miljarder EUR för perioden 2022–2027, inbegripet rymd- och cybersäkerhetssektorerna. Parlamentet uppmuntrar EIB att stärka de institutionella partnerskapen med EU:s rymdprogrambyrå och andra potentiellt relevanta partner.

17. Europaparlamentet uppskattar EIB:s samarbete med Europeiska försvarsbyrån och välkomnar undertecknandet av en uppdatering av samförståndsavtalet mellan de två organen den 3 oktober 2024.

Social infrastruktur och bostäder

18. Europaparlamentet betonar att köpeskillingarna och hyrorna för bostäder har ökat avsevärt under de senaste åren, vilket har minskat överkomligheten i många storstadsområden i EU och äventyrar tillträdet till dessa. Parlamentet välkomnar införandet av stöd till social infrastruktur i EIB-gruppens åtta strategiska prioriteringar för 2024–2027 och håller med om att investeringar i energieffektiva, hållbara och tillgängliga bostäder, toppmodern hälso- och sjukvård och utbildning är avgörande för att öka produktiviteten och bidra till starka och motståndskraftiga samhällen.

19. Europaparlamentet anser att samarbete med lokala myndigheter, kommuner och företrädare för det civila samhället bör främja utvecklingen av subventionerade bostäder. Parlamentet är medvetet om att effektiviteten i EIB:s åtgärder inom

bostadssektorn och sektorn för social infrastruktur också är beroende av att politiska och rättsliga hinder undanröjs.

Stöd till små och medelstora företag, midcap-bolag, startup-företag och scaleup-företag, kapitalmarknadsunionen och Europeiska investeringsfondens roll

20. Europaparlamentet betonar att små och medelstora företag, startup- och scaleup-företag är avgörande för EU:s ekonomi. Parlamentet påpekar att dessa företag står inför stora utmaningar när det gäller att få tillgång till finansiering, marknader och talanger, vilket begränsar deras tillväxt. Parlamentet vidhåller att företagens tillväxt och dynamik är viktiga drivkrafter för innovation, konkurrenskraft och produktivitet. Parlamentet uppmuntrar EIB-gruppen att fortsätta att behandla dessa frågor genom skräddarsydda finansieringsprogram, riskdelningsmekanismer och affärsinriktade finansieringsinstrument.

21. Europaparlamentet anser att en starkare kapitalmarknadsunion kommer att främja värdepapperiserings- och riskkapitalmarknaderna, vilket gör det möjligt att öka investeringarna i den reala ekonomin, och att finansiering av europeiska expanderande företag med europeiskt kapital bör prioriteras, vilket exemplifieras av initiativet European Tech Champions, som lanserades i februari 2023 för att finansiera lovande europeiska teknikföretag. Parlamentet konstaterar att initiativet European Tech Champions kompletteras av det europeiska uppskalningsinitiativet, som syftar till att tillhandahålla livsviktig finansiering till Europas högteknologiska företag i deras senare utvecklingsskede.

22. Europaparlamentet erkänner Europeiska investeringsfondens (EIF) uppdrag att stödja tillgången till finansiering för europeiska mikroföretag samt små och medelstora företag. Parlamentet anser att EIF:s verksamhet för att utveckla det europeiska riskkapitalekosystemet bör utökas.

23. Europaparlamentet lovordar EIB-gruppens stöd till omkring 400 000 små och medelstora företag och midcap-bolag enbart under 2023, med 31,1 miljarder EUR i finansiering, inklusive lån och garantier till företag (varav 14,9 miljarder EUR utnyttjades av EIF), vilket ledde till att över 134 miljarder EUR mobiliserades, och noterar att gruppen samarbetade med nästan 300 partnerinstitutioner på olika håll i Europa i detta syfte.

24. Europaparlamentet påminner om att utnyttjandet av Europeiska garantifonden upphörde 2023 och att dess utbetalningar för att hjälpa små och medelstora företag att återhämta sig från pandemins negativa effekter nådde omkring 200 000 små och medelstora företag i hela EU. Parlamentet påminner om den oro som uttryckts i tidigare resolutioner om transparensen i beslutsprocesserna och information om slutmottagare.

25. Europaparlamentet noterar att EIF:s åtgärder för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism inbegriper att bedöma riskerna i samband med produkter och transaktioner, genomföra due diligence-granskningar av motparter, granska ägarstrukturen och nyckelpersoner mot sanktioner och negativa medier, införa obligatorisk utbildning för all personal och ingå ett avtal med Luxemburgs finansunderrättelseenhet om rapportering och uppföljning av alla misstänkta transaktioner som upptäcks.

De viktigaste politikområdena sammanhållning, klimatåtgärder och miljömässig hållbarhet samt digitalisering

26. Europaparlamentet uppskattar att EIB i sin sammanhållningspolicy för 2021–2027 åtog sig att avsätta minst 40 % av sin totala finansiering i EU mellan 2022 och 2024 till projekt i sammanhållningsregioner, och att sådan finansiering 2023 stod för 42 % av EU:s totala utlåning (jämfört med 40 % 2022). Parlamentet understryker att den andel av EIB:s finansiering som tilldelas mindre utvecklade regioner ökade från 24 % 2022 till 26 % 2023, till ett belopp på 17,2 miljarder EUR, vilket är långt över det mål på 21 % som fastställdes i EIB:s sammanhållningsriktlinjer för 2023. Parlamentet upprepar sin uppmaning till EIB att fortsätta att övervaka och analysera de brister som hindrar vissa regioner eller länder från att dra full nytta av EIB:s finansiella stöd och bistånd.

27. Europaparlamentet konstaterar att EIB Advisory under de senaste 15 åren har stött mer än 1 000 projekt i sammanhållningsregioner. Parlamentet vidhåller att större fokus bör läggas på att nå ut till och aktivt främja finansieringsmöjligheter i mindre utvecklade regioner och övergångsregioner.

28. Europaparlamentet noterar de många åtgärder som EIB främjar i sammanhållningsregionerna till stöd för hälso- och sjukvårdssektorn, däribland HERA Invest, en garanti på 100 miljoner EUR som inrättats i partnerskap med kommissionen för att stödja avancerade investeringar i forskning och utveckling. Parlamentet uppmuntrar EIB att främja riktade investeringar i sammanhållningsregionernas viktiga systemrelaterade möjliggörare, såsom tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning, subventionerade och överkomliga bostäder, digital konnektivitet och lokal finansiering för städer och regioner, antingen genom direkt utlåning (såsom urbana ramlån) eller via finansieringsinstrument, och att bygga vidare på synergierna mellan EU-bidrag och EIB-lån för att upprätthålla gränsöverskridande järnvägsförbindelser, vilket är avgörande för en bättre integration på EU:s inre marknad.

29. Europaparlamentet betonar att EIB bara under 2023 undertecknade 41,8 miljarder EUR i finansiering för klimatåtgärder och 25,1 miljarder EUR för miljömässig hållbarhet (35,1 miljarder EUR respektive 15,9 miljarder EUR 2022). Parlamentet noterar att EIB:s finansiering av anpassning till klimatförändringarna uppgick till totalt 2,7 miljarder EUR 2023, vilket motsvarar 6,4 % av dess totala klimatåtgärder (jämfört med 1,9 miljarder EUR, eller 5,4 %, 2022). Parlamentet betonar att finansieringen av klimatåtgärder och miljömässig hållbarhet som helhet stod för 60 % av EIB:s finansiering 2023.

30. Europaparlamentet välkomnar att EIB inkluderat jordbruk och bioekonomi bland sina huvudprioriteringar. Parlamentet upprepar att jordbrukssektorn står inför allt större utmaningar och att EU:s jordbrukare måste anpassa sig till målen i den europeiska gröna given, hantera de störningar som orsakas av energikrisens effekter och anpassa sig till den stigande inflationen. Parlamentet uppmanar EIB-gruppen att öka sitt engagemang i jordbrukssektorn.

31. Europaparlamentet uppskattar att EIB är en av de viktigaste tillskyndarna av digitaliseringen i EU. Parlamentet uppmuntrar EIB att öka sitt stöd till digitala nätverk och att främja EU:s oberoende inom viktig teknik.

32. Europaparlamentet konstaterar att cybersäkerhetssektorn spelar en avgörande roll för att skydda företag och stater mot alltmer avancerade digitala hot. Parlamentet välkomnar ökningen av säkerhetsinvesteringarna från 6 miljarder EUR till 8 miljarder EUR, som finansieras via det strategiska europeiska säkerhetsinitiativet för att ta itu med säkerhetsutmaningar, bland annat inom den nya rymdindustrin.

EIB:s verksamhet utanför EU

33. Europaparlamentet understryker att EIB Global under sitt andra verksamhetsår tillhandahöll finansiering på 8,4 miljarder EUR (jämfört med 9,1 miljarder EUR 2022). Parlamentet noterar att eftersom EIB Globals finansiering är begränsad till 50 % av den totala kostnaden för ett projekt, förekommer medfinansiering av investeringar med institutioner för utvecklingsfinansiering och multilaterala utvecklingsbanker. Parlamentet uppmanar EIB och kommissionen att investera i internrevision och oberoende kontrollfunktioner för att garantera integriteten och sundheten i transaktioner som involverar partner utanför EU.

34. Europaparlamentet betonar att alla EIB:s insatser i Ukraina måste vägledas av prioriteringarna för återuppbyggnad och vara helt anpassade till de prioriteringar och metoder som fastställs i Ukrainaplanen. Parlamentet noterar att EIB ytterligare ökar sina insatser för att förebygga, avskräcka och utreda bedrägerier och korruption i samband med EIB-gruppens projekt som genomförs i Ukraina. Parlamentet upprepar sitt krav på strikt villkorlighet när det gäller det finansiella stöd som ges till Ukraina, vilket bör möjliggöra tydlig tillsyn genom policyklausuler, inbegripet besöksrätt och tillgång till information och lokaler.

35. Europaparlamentet anser att en större roll för EIB kommer att ge mervärde både för återuppbyggnaden av Ukraina och utvidgningsprocessen och för presumtiva partnerskap inom ramen för EU:s Global Gateway-agenda och grannskapspolitik och till stöd för målen för hållbar utveckling. Parlamentet uppmuntrar kommissionen att maximera samarbetet med EIB för att stärka EU:s strategiska oberoende, särskilt när det gäller energi och råvaror.

36. Europaparlamentet betonar att EIB för att stödja Ukraina har byggt upp en låneportfölj på över 7 miljarder EUR sedan konflikten med Ryssland började 2014. Parlamentet understryker att den 31 december 2023 uppgick EIB:s exponering (som betalats ut och ännu inte betalats ut) till 5,750 miljarder EUR, som främst täcktes av EU-garantier inom ramen för det externa utlåningsmandatet.

37. Europaparlamentet noterar de många åtgärder som vidtagits i Moldavien för att mildra effekterna av den ekonomiska nedgången och energikrisen och för att stödja landets väg mot EU-anslutning, och på västra Balkan, där EIB Global investerade 1,2 miljarder EUR 2023, plus ytterligare 700 miljoner EUR för att höja trafiksäkerheten och förbättra järnvägsnäten. Parlamentet välkomnar antagandet av reform- och tillväxtfaciliteten för västra Balkan 2024.

EIB:s struktur för ansvarsskyldighet

38. Europaparlamentet påminner om att den interna tillsynen vid EIB leds av generalinspektoratet, som består av tre redovisningsrelaterade avdelningar – utvärdering

av transaktioner, klagomålsmekanismen och bedrägeriutredningar – som har kompletterande roller och bidrar till en konsekvent hantering av anklagelser och klagomål.

39. Europaparlamentet konstaterar att EIB:s klagomålsmekanism hanterade totalt 104 ärenden under 2023 (97 under 2022). Parlamentet noterar att 60 nya klagomål mottogs 2023 (54 under 2022), varav 44 ansågs tillåtliga och 29 gällde EIB-finansierade projekt, varav 27 var belägna utanför Europa.

40. Europaparlamentet noterar att EIB:s kommitté för upphandlingsklagomål är den oberoende EIB-kommitté som handlägger klagomål om projektupphandlingsförfaranden som rör EIB-finansierade projekt utanför EU.

41. Europaparlamentet välkomnar utredningsavdelningens (IG/IN) insatser för att samarbeta och samordna insatserna med de andra delarna av EU:s bedrägeribekämpningsstruktur, särskilt Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och Europeiska åklagarmyndigheten, som mottog 37 % av de hänskjutanden som gjordes för utredningar under 2023 (27 fall av 74).

42. Europaparlamentet noterar att IG/IN bedriver proaktiv verksamhet för att upptäcka bedrägerier med hjälp av verktyget för bedömning av bedrägeri- och integritetsrisker och roboten för korruptionsrisk vid upphandling, och att 24 översyner under 2023 identifierade mål för tre fullständiga och djupgående proaktiva integritetsgranskningar.

43. Europaparlamentet beklagar att IG/IN:s årsrapport, trots upprepade uppmaningar från parlamentet, inte ger tillräcklig information om den finansiella omfattningen av de ärenden som hanteras, de medel eller mandat som berörs, de typer av projekt som berörs, de riskreducerande åtgärder som vidtagits, den roll som EIB:s tjänster och intermediärer eller partner spelar i fallen, eller ens de berörda medlemsstaterna. Parlamentet upprepar sin uppmaning till IG/IN att gå längre än att ge en ren beskrivning av några fallstudier för att ge värdefulla insikter om i vilken utsträckning de finansiella intressena skyddas.

44. Europaparlamentet är medvetet om att EIB:s uteslutningspolicy föreskriver en självständig uteslutningsprocess som inte är helt likvärdig med kommissionens system för tidig upptäckt och uteslutning när det gäller beslutsstandarder, resultat och korrigerande åtgärder. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att identifiera potentiella luckor och föreslå korrigerande åtgärder, inbegripet ett påskyndat förfarande för att verkställa EIB:s beslut om uteslutning via systemet för tidig upptäckt och uteslutning. Parlamentet konstaterar att uteslutningsförfaranden på grundval av resultat från IG/IN under 2023 uteslöt fem företag från att delta i någon EIB-finansierad verksamhet under en period på fem år.

45. Europaparlamentet välkomnar godkännandet 2023 av EIB-gruppens policy för internkontrollramen. Parlamentet uppmuntrar banken att agera utifrån revisionskommitténs påpekanden att både internrevisionen och ramen för intern kontroll bör utvecklas till att bli gruppfunktioner.

46. Europaparlamentet noterar att EIB:s oberoende externa revisor är den tredje försvarslinjen. Parlamentet påpekar att den regelbundna rotationen av revisorer och uppdrag möjliggör nya perspektiv, och konstaterar därför att EIB:s externa revisor bör

rotera regelbundet, trots att dennas mandat förlängdes till 2027 och denna person varit EIB-gruppens revisor sedan 2009.

47. Europaparlamentet uppskattar att EIB-gruppens riskhanteringsram och EIB-gruppens halvårsrapporter om riskhantering är ändamålsenliga och linjerade med Europeiska bankmyndighetens krav och tekniska standarder.

48. Europaparlamentet förstår att EU-institutionerna, i linje med EU:s föränderliga behov, under 2024 godkände den ändring av stadgan som föreslagits av EIB:s råd genom att ändra den lagstadgade gränsen för dess skuldsättningsgrad[3] och höja den från 250 % till 290 %, för att göra det möjligt för EIB att investera mer utan att öka sin kapitalbas.

49. Europaparlamentet anser att den ändrade skuldsättningsgraden banar väg för ökat risktagande. Parlamentet erkänner att investeringar i förnybar energi och hållbar infrastruktur och investeringar i innovativ teknik är avgörande för EU:s konkurrenskraft, men ofta medför större risker på grund av osäkerheten kring avkastningen. Parlamentet påpekar att ökat risktagande kan öka volatiliteten i EIB:s avkastning, men konstaterar att EIB har kapitalbuffertar (reserver på över 56 miljarder EUR 2023, jämfört med 36 miljarder EUR 2014) som skulle göra det möjligt för EIB att utöka sin egen riskverksamhet.

50. Europaparlamentet är bekymrat över situationen för Northvolt AB, en batteritillverkare vars verksamhet hade ansetts vara avgörande för den gröna omställningen. Parlamentet noterar att Northvolt åtnjutit ett betydande lånepaket från EIB på drygt 942,6 miljoner EUR som en del av den lånefinansiering som anskaffats för att expandera en gigafabrik.

51. Europaparlamentet betonar att expansionen av gigafabriken förväntades öka den årliga produktionskapaciteten för batteriproduktion och var av strategisk betydelse för den globala konkurrenskraften. Parlamentet anser att EIB:s intervention i denna verksamhet låg i linje med dess uppdrag och överensstämde med EU:s strategier inom sektorn.

52. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att inleda en intern granskning för att kontrollera orsakerna till och bakgrunden till det havererade flaggskeppsprojektet och att dra lärdom av denna erfarenhet för att förhindra att en liknande situation upprepas eller göra det möjligt att tidigt upptäcka den.

53. Europaparlamentet vidhåller att det största mervärdet av EU-stöd ligger i att främja högriskinvesteringar i innovativa företag, utöka EU:s strategiska företag och möjliggöra långsiktiga omställningsprojekt som inte kan få finansiering från den privata sektorn. Parlamentet anser att InvestEU-programmet, för att effektivt uppnå sina mål för innovation och konkurrenskraft, bör fokusera på att finansiera investeringar med högre risk och mer scaleup-investeringar och att EIB-gruppen bör ta på sig fler och större högriskprojekt och kombinera en mer riskabsorberande användning av InvestEU-resurser med en likvärdig inriktning på användningen av EIB-gruppens egna finansiella resurser.

54. Europaparlamentet är medvetet om att ledamöterna i EIB:s direktion ofta är offentliganställda i sina ursprungsländer innan de inleder sina mandatperioder vid EIB, som vanligtvis varar i två till sex år, och att de därför har rätt att utnyttja möjligheter till

[3] Skuldsättningsgraden är hur mycket EIB kan låna ut i förhållande till sina egna medel.

yrkesmässig utveckling på vissa villkor under karensperioden (som har förlängts till 24 månader efter utgången av deras mandatperiod vid EIB). Parlamentet noterar att ledamöterna i direktionen uppmanas att informera etik- och efterlevnadskommittén och så snart som möjligt söka godkännande för eventuella förhandlingar om framtida anställning.

55. Europaparlamentet påminner om sina upprepade uppmaningar om att stärka mekanismen för att förhindra intressekonflikter inom EIB och förbättra hanteringen av sådana fall, och att tillhandahålla en bättre definition av de villkor enligt vilka EIB:s vice ordförande kan delta i beslut om transaktioner i sina ursprungsländer, och insisterar på att dessa frågor ska tas upp i en framtida översyn av direktionens uppförandekod.

56. Europaparlamentet påpekar att Europeiska ombudsmannen i sitt beslut av den 31 oktober 2023 i ärende 611/2022/KR konstaterade att en före detta vice ordförande hade deltagit i godkännandet av finansieringsavtal mellan EIB och en nationell utvecklingsbank[4] i hans ursprungsland under veckorna innan han utnämndes till verkställande direktör för den nationella utvecklingsbanken, trots råd från EIB:s huvudansvariga för regelefterlevnad om att undvika alla affärer med den banken medan hans utnämningsförfarande pågick. Parlamentet förstår att detta fall går tillbaka till en tid före ikraftträdandet av direktionens nuvarande uppförandekod, som nu innehåller särskilda bestämmelser om framtida anställning av direktionsledamöter.

57. Europaparlamentet konstaterar att riskreducerande åtgärder, såsom avgränsningsåtgärder och karensperioder, är de vanligaste försiktighetsklausuler som används vid hanteringen av ett svängdörrsfall, och förstår att sådana åtgärder genomförs och efterlevs av direktionsledamöterna, inbegripet de som nyligen rapporterats i medierna.

Granskning, transparens och tillsyn

58. Europaparlamentet beklagar att Europeiska revisionsrätten fortfarande är förhindrad att få full tillgång till alla uppgifter som rör EIB:s verksamhet. Parlamentet vidhåller att revisionsrätten bör ha rätt att få tillgång till all information som behövs för att på ett heltäckande och uttömmande sätt bedöma alla EIB-transaktioner som utformas och genomförs för att verkställa EU:s politik. Parlamentet uppmanar revisionsrätten att fullt ut, efter bästa förmåga, granska alla insatser som i någon utsträckning involverar EU:s budget.

59. Europaparlamentet konstaterar att de viktigaste relevanta revisionsuppgifterna anförtros EIB:s revisionskommitté, som är ett helt oberoende organ. Parlamentet anser att kvalificerade externa företrädares deltagande i särskilda revisionskommitténs uppgifter skulle kunna öka objektiviteten i revisionskommitténs analyser.

60. Europaparlamentet noterar att EIB:s transparenspolicy utgör en kompromiss mellan principen om öppenhet och behovet av att skydda känslig information. Parlamentet konstaterar att policyn anger vilken information som bör offentliggöras proaktivt och när – till exempel att projektsammanfattningar ska offentliggöras minst tre veckor innan

[4] Nationella utvecklingsbanker är finansiella mellanhänder mellan EIB och småskaliga projekt som åtnjuter EIB-investeringar.

finansieringen av projektet övervägs för godkännande av EIB:s styrelse – och anger relevanta undantag.

61. Europaparlamentet noterar att 449 projekt godkändes av EIB:s styrelse under 2023 och att nästan alla (94 %) av projektsammanfattningarna offentliggjordes, i de flesta fall (57 %) innan de godkändes. Parlamentet konstaterar att alla EIB-transaktioner som genomförs via finansiella mellanhänder offentliggörs på EIB:s webbplats och att EIB tillhandahåller uppgifter på begäran.

62. Europaparlamentet påminner om att alla EIB-handlingar är tillgängliga för alla i enlighet med presumtionen till förmån för utlämnande. Parlamentet betonar att alla sökande i förväg bör informeras om att allmänheten kommer att ges största möjliga tillgång till handlingar och att alla skäl för avslag endast bör grunda sig på undantagen.

63. Europaparlamentet upprepar att en mer strukturerad dialog mellan parlamentet och EIB skulle stärkas genom antagandet av ett samarbetsavtal. Parlamentet lovordar i detta sammanhang EIB:s nyinledda samarbete med parlamentet för utarbetandet av denna resolution, och noterar att det är ett konkret uttryck för öppenhet och transparens.

Uppföljning av parlamentets rekommendationer

64. Europaparlamentet uppmanar EIB att fortsätta att rapportera om statusen för parlamentets tidigare rekommendationer, särskilt när det gäller de resultat som uppnåtts och effekterna av de åtgärder som vidtagits för att genomföra dess prioriteringar och EU:s politik, och de åtgärder som vidtagits för att förbättra motverkandet av intressekonflikter, bedrägerier, korruption och andra potentiella former av tjänstefel.

°

° °

65. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen och uppmanar rådet och EIB:s styrelse att hålla en debatt om parlamentets framlagda ståndpunkter i denna resolution.